

Михайло ШКІЛЬНЯК

д-р.екон.наук, професор, професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ

Сучасні геополітичні виклики та воєнний стан створюють принципово нові умови функціонування публічної служби. В Україні це пов'язано з необхідністю одночасного забезпечення обороноздатності держави, стабільної роботи всіх інституцій та безперервності надання адміністративних послуг.

Саме в таких умовах публічна служба повинна виступати ключовим інструментом формування і реалізації державної політики, забезпечення життєдіяльності суспільства, підтримки правопорядку та надання базових послуг населенню.

Специфіка діяльності публічної служби в умовах воєнного стану потребує постійної модернізації в тому числі наукового осмислення з врахуванням сьогоденних викликів, оскільки проходить зміна функціональних пріоритетів. Основні трансформації полягають в посиленні безпекових функцій, участі у забезпеченні мобілізаційних процесів, оперативності в прийнятті та реалізації антикризових заходів, координації гуманітарної допомоги, тощо.

Практика організації і функціонування публічної служби в умовах війни засвідчує постійну необхідність підвищення оперативності прийняття управлінських рішень. Вважаємо, що це можна досягти шляхом більшого делегування повноважень на місцевий рівень, впровадженням гнучких управлінських механізмів та скороченням бюрократичних процедур.

В умовах воєнного стану досить активно загострилось питання безперервної діяльності публічної служби. Одним із ключових факторів її забезпечення є цифровізація, особливо в частині електронних адміністративних послуг, дистанційної взаємодії між органами влади, створенні цифрових платформ для комунікацій з громадянами. Також цифровізація дозволяє підвищити прозорість управління та зменшити корупційні ризики.

Значною проблемою діяльності публічної служби в умовах воєнного стану є кадрове забезпечення. Серед внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на кількісний і якісний склад публічних службовців є:

- мобілізація частини працівників;
- збільшення навантаження;
- необхідність швидкого навчання;
- емоційне вигорання;
- зростання психологічного навантаження.

Саме на питання вступу, підготовки, проходження служби та впровадження програм підтримки персоналу повинні бути спрямовані процеси модернізації публічної служби.

Важливим кроком в цьому плані є прийняття Верховною Радою України законопроекту № 13478-1 (квітень 2026р.) «Про внесення зміни до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів та удосконалення порядку вступу, проходження, припинення державної служби». Документ передбачає: відновлення конкурсів на посади державної служби:

1. строки оголошення та проведення конкурсів на посади, на які призначено осіб під чаї дії воєнного стану без конкурсу;
2. можливість призначення без конкурсного відбору, обов'язковість якого передбачена законом, на посади державної служби, посади в ОМС, що знаходяться на територіях, де ведуться бойові дії;
3. впровадження нових сучасних інструментів управління персоналом на державній службі, зокрема, кадровий і кандидатський резерв, адаптація державного службовця, внутрішній конкурс, спрямованих на прийняття ефективних управлінських рішень;
4. запровадження механізмів кар'єрного просування державних службовців, шляхом застосування можливості переведення на вищі посади державної служби в межах категорії посад протягом одного року після отримання відмінної оцінки за результатами щорічного оцінювання;
5. запровадження пріоритету ветеранів і ветеранок при вступі на посади державної служби, за умови рівної професійної компетентності кандидатів;

6. закріплення політичної неупередженості, політичної нейтральності та підвищення професіоналізму Комісії з питань вищого корпусу державної служби;

7. скасування звільнення з посади державної служби за одну негативну оцінку;

8. уточнення критеріїв звільнення державного службовця, призначеного на державну службу на умовах контракту;

9. уточнення термінології Закону, а також включення до Закону базових положень застосування інформаційної системи управління людськими ресурсами в державних органах;

10. запровадження реалізації гарантій щодо повернення на роботу для державних службовців, обраних на виборні посади.

Ухвалення даного законопроекту є досить важливим кроком на шляху удосконалення діючих та відновлення призупинених процедур на публічній службі та виконання міжнародних зобов'язань.

Таким чином, публічна служба, як система, в умовах воєнного стану трансформується у більш гнучку, адаптивну та орієнтовану на швидке реагування змін, що охоплюють правові, організаційні та кадрові аспекти.

Перспективи розвитку публічної служби в Україні пов'язані з формуванням сучасної, стійкої та інноваційної системи публічного управління, здатної ефективно функціонувати як у стабільних так і в кризових умовах.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996р. № 30. Стор.41.
2. Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL:<https://Zakon2.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» URL:<https://Zakon.rada.gov.ua>
4. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів та удосконалення порядку вступу, проходження, припинення державної служби» URL:<https://Zakon2.rada.gov.ua>